A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2012. november 22.*

„EUMSZ 157. cikk — 79/7/EGK irányelv — 97/81/EK irányelv — A részmunkaidős foglalkoztatásról szóló keretmegállapodás — 2006/54/EK irányelv — Járulékalapú öregségi nyugdíj — A női és a férfi munkavállalók közötti egyenlő bánásmód — Nemen alapuló közvetett megkülönböztetés”

A C-385/11. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek tárgyában, amelyeket a Juzgado de lo Social de Barcelona (Spanyolország) a Bírósághoz 2011. július 19-én érkezett, 2011. július 4-i határozatával terjesztett elő az előtte

Isabel Elbal Moreno

és

az **Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)**,

a **Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS)**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács),

tagjai: C. Toader, a nyolcadik tanács elnökeként eljáró bíró, A. Prechal (előadó) és E. Jarašiūnas bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. szeptember 27-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) képviseletében F. de Miguel Pajuelo, meghatalmazotti minőségben, segítői: A. Álvarez Moreno és J. Ignacio del Valle de Joz abogados,

– a spanyol kormány képviseletében S. Centeno Huerta és S. Martínez-Lage Sobredo, meghatalmazotti minőségben,

– a belga kormány képviseletében L. Van den Broeck és M. Jacobs, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

– az Európai Bizottság képviseletében G. Valero Jordana és M. van Beek, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az 1998. április 7-i 98/23/EK tanácsi irányelvvel (HL L 131., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 278. o.) módosított, az UNICE, a CEEP és az ESZSZ által a részmunkaidős foglalkoztatásról kötött keretmegállapodásról szóló, 1997. december 15-i 97/81/EK tanácsi irányelv (HL 1998. L 14., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 267. o.) mellékletében szereplő, a részmunkaidős foglalkoztatásról 1997. június 6-án kötött keretmegállapodás (a továbbiakban: keretmegállapodás) 4. szakaszának, valamint az EUMSZ 157. cikk és a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 204., 23. o.) 4. cikkének, továbbá a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv (HL L 6., 24. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 215. o.) 4. cikkének értelmezésére irányul.

2 E kérelmet I. Elbal Moreno és az Instituto Nacional de la Seguridad Social (az országos társadalombiztosítási intézet, INSS) valamint a Tesorería General de la Seguridad Social (általános társadalombiztosítási kincstár, TGSS) közötti, öregségi nyugdíjjogosultság megszerzésének tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós szabályozás

3 A 79/7 irányelv 1. cikke szerint:

„Ezen irányelv célja a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósítása (a továbbiakban: az egyenlő bánásmód elve) a szociális biztonság és a 3. cikk szerinti szociális védelem egyéb elemeinek tekintetében.”

4 A 79/7 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerint:

„Ezt az irányelvet kell alkalmazni:

a) azokra a törvényileg szabályozott rendszerekre, amelyek a következő kockázatok ellen nyújtanak védelmet:

[…]

– időskor,

[…]”

5 A 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerint:

„Az egyenlő bánásmód elve azt jelenti, hogy semmilyen nemi megkülönböztetés nem állhat fenn, sem közvetlenül, sem közvetetten, különös tekintettel a családi állapotra és a családi jogállásra történő hivatkozással a következő területeken:

– a rendszerek hatálya és a rendszerekhez való hozzáférhetőség feltételei tekintetében,

– a járulékfizetési kötelezettség és a járulék számításának tekintetében,

– a juttatások kiszámítása tekintetében, ideértve a házastársnak és az eltartottaknak járó pótlékokat, valamint a juttatásokra való jogosultság tartamára és fenntartására vonatkozó feltételeket.”

6 A keretmegállapodásnak „A megkülönböztetés [helyesen: hátrányos megkülönböztetés] tilalmának elve” címet viselő 4. szakasza értelmében:

„1. A foglalkoztatási feltételek [helyesen: munkafeltételek] szempontjából a részmunkaidőben foglalkoztatottak nem részesülhetnek kedvezőtlenebb bánásmódban, mint a velük összehasonlítható, teljes munkaidőben foglalkoztatottak, csupán azért, mert részmunkaidőben dolgoznak, kivéve ha az eltérő bánásmód objektív alapon [helyesen: okokkal] igazolható.

[…]”

7 A 2006/54 irányelvnek „Az irányelv célja” címet viselő 1. cikke az alábbiakat írja elő:

„Ezen irányelv célja, hogy a foglalkoztatás és a munkavégzés területén biztosítsa az esélyegyenlőség, valamint a férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elvének végrehajtását.

E célból az alábbiak vonatkozásában tartalmaz az egyenlő bánásmód elvének megvalósítására irányuló rendelkezéseket:

[…]

b) a díjazást is magában foglaló munkafeltételek;

c) foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerek.

[…]”

A spanyol szabályozás

8 Amint az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, az 1994. június 20-i 1/94 királyi törvényerejű rendelettel jóváhagyott, szociális biztonságról szóló általános törvénynek (ley general de seguridad social, BOE 1994. június 29-i 154. sz., 20658. o., a továbbiakban: LGSS) az alapügyre alkalmazandó rendelkezései a következők:

„160. cikk Fogalommeghatározás

A járulékalapú öregségi nyugdíj minden egyes jogosult esetében egyedi és olyan életjáradékot takar, amelyre a törvényben meghatározott feltételekkel, összegben és formában szerezhet jogosultságot, ha az előírt életkor betöltésekor felhagy, vagy addigra már felhagyott a munkaviszonyban történő munkavégzéssel.

161. cikk Jogosultak

(1) Járulékalapú öregségi nyugdíjra jogosultak azok a jelen általános rendszerbe tartozó személyek, akik a 124. cikk (1) bekezdésében meghatározott általános feltétel mellett a következő feltételeknek is eleget tesznek:

a) betöltötték a hatvanötödik életévüket.

b) minimum tizenöt éves járulékfizetési időszakot szereztek […]

162. cikk Az öregségi nyugdíj számítási alapja

(1) A járulékalapú öregségi nyugdíj számítási alapja az a hányados, amelyet az érdekeltnek a jogosultságot keletkeztető tény hónapját közvetlenül megelőző 180 hónap során alkalmazott járulékalapjai 210-zel történő elosztásának eredménye határoz meg […].

Hetedik kiegészítő rendelkezés. A részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók tekintetében alkalmazandó szabályok

(1) A részmunkaidős foglalkoztatáshoz kapcsolódó szociális védelmet a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók és a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók egyenrangúságának elve és a következő szabályok határozzák meg:

1. Járulékfizetés

a) A szociális biztonsági járulékfizetés és a járulékokkal egyidejűleg beszedett hozzájárulások alapját minden esetben havonta kell figyelembe venni, és az a – mind a rendes munkaidőben, mind túlóraként – munkavégzéssel töltött órák számára tekintettel ténylegesen megszerzett javadalmazásnak felel meg.

b) A járulékfizetés így meghatározott alapja nem lehet alacsonyabb a törvényben előírtnál.

c) A túlóraként munkavégzéssel töltött órák után ugyanazon járulékalap figyelembevételével kell megfizetni a szociális biztonsági járulékot, mint a rendes munkaidőben munkavégzéssel töltött órák után.

2. Járulékfizetési időszakok

a) Az öregségi nyugdíj, a rokkantság, a halál és az özvegység, az átmeneti keresőképtelenség, illetve az anyaság és apaság esetén járó ellátásokra való jogosultsághoz szükséges járulékfizetési időszak igazolása érdekében a teljesített járulékfizetést kizárólag a – mind a rendes munkaidőben, mind a túlóraként – munkavégzéssel töltött órák számának megfelelően kell figyelembe venni, és azt elméleti járulékfizetési napokra kell átváltani. Ennek érdekében a ténylegesen munkavégzéssel töltött órák számát el kell osztani öttel, vagyis az évi 1826 óra egy napra számított megfelelőjével.

b) Az öregségi és a rokkantsági nyugellátásokra való jogosultság megszerzéséhez a jelen rendelkezés a) pontjában foglaltaknak megfelelően kiszámított elméleti járulékfizetési napok számát meg kell szorozni 1,5-tel, ennek eredményeként állapítható meg a minimális járulékfizetési időszak meghatározása során igazoltnak tekintendő napok száma. Nem állapítható meg több járulékfizetési nap, mint ha a jogosult teljes munkaidőben dolgozott volna.

3. Számítási alapok

a) Az öregségi és a rokkantsági ellátások számítási alapját az általános szabályok szerint kell kiszámítani […].”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

9 Az alapeljárás felperese 2009. október 8-án, 66 éves korában öregségi nyugdíjért folyamodott az INSS-hez. Azt megelőzően egyetlen munkahelyén takarítónőként dolgozott egy társasház alkalmazásában 18 éven keresztül, részmunkaidőben, heti 4 óra időtartamban, amely a Spanyolországban törvényben megállapított heti 40 órás, teljes munkaidő 10%-ának felel meg.

10 A nyugdíj megállapítását az INSS a 2009. október 13-án hozott határozatában megtagadta, arra hivatkozással, hogy nem teljesítette az öregségi nyugdíjra való jogosultság megnyílásához az LGSS 161. cikke (1) bekezdésének b) pontjában előírt 15 éves minimális járulékfizetési időszakot.

11 Az alapeljárás felperesének 2009. november 30-án benyújtott panaszát az INSS 2009. december 9-i határozatával elutasította. Míg az alapeljárás felperesének 4931 napos minimális járulékfizetési időszakot kellett igazolnia, a hivatkozott határozat számára csak 1362 napos járulékfizetési időszakot ismert el az alábbi megoszlásban:

– 41 nap: 1960. október 24. és 1960. december 3. között, teljes munkaidőben.

– 336 nap: három szülésre tekintettel elismert időszak (3 x 112).

– 656 nap: 1991. november 1-je és 2009. október 30. között, azaz egy 6564 napos időszak tekintetében, amely a részmunkaidőre figyelemmel 10%-os mértékben vehető figyelembe.

– 329 nap: az LGSS hetedik kiegészítő rendelkezésében megállapított korrekciós tényező (1,5) alkalmazására tekintettel elismert időszak.

12 Az alapeljárás felperese panaszának elutasítását követően keresetet nyújtott be a Juzgado de lo Social de Barcelonához, amelyben arra hivatkozik, hogy az LGSS hetedik kiegészítő rendelkezése, amely alapján a nyugdíj megállapítását megtagadták, sérti az egyenlőség alapelvét. E rendelkezés ugyanis még a korrekciós tényező, az 1,5-es szorzó ellenére is hosszabb járulékfizetési időszakot ír elő a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók számára, mint a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók számára a már eleve arányosan lecsökkentett ellátás megszerzéséhez. Ráadásul az alapeljárás felperese azzal érvelt, hogy e szabályozás közvetett hátrányos megkülönböztetést valósít meg, tekintettel arra a vitathatatlan statisztikai adatra, amely szerint főleg – hozzávetőleg 80%-os arányban – női munkavállalók veszik igénybe ezt a foglalkoztatási formát.

13 A hetedik kiegészítő rendelkezéssel kapcsolatban a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy e szabályozás azon az elven alapul, hogy az előírt járulékfizetési időszakok meghatározása során kizárólag a ténylegesen munkavégzéssel töltött órákat lehet számításba venni, a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók szociális biztonsági rendszer nyújtotta védelemhez való hozzáférésének megkönnyítése érdekében azonban két korrekciós szabály révén enyhíti azt.

14 Ennek megfelelően először is rögzíti az „elméleti járulékfizetési nap” fogalmát, amely napi öt, illetve évi 1826 ténylegesen munkavégzéssel töltött órának felel meg. A teljesített járulékfizetést kizárólag a munkavégzéssel töltött órák számának megfelelően kell figyelembe venni, amelyeket át kell váltani elméleti járulékfizetési napokra.

15 Másodszor az öregségi és a rokkantsági nyugellátásra való jogosultság megállapítása érdekében egy kivételes korrekciós szabályt alkalmaz, amely az elméleti járulékfizetési napok 1,5-ös szorzótényezővel való beszorzását jelenti. Ez megnöveli e napok számát, amely megkönnyíti a védelemhez való hozzáférést.

16 Ugyanakkor, a kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint, mivel az LGSS hetedik kiegészítő rendelkezése, amely kizárólag a munkavégzéssel töltött órákat veszi figyelembe, a járulékfizetési időszakot – vagyis a munkavégzéssel töltött napokat – nem, együtt jár az időarányosság elvének kétszeres – habár korrigált – alkalmazásával. E rendelkezés ugyanis arányosan hosszabb járulékfizetési időszakot ír elő olyan öregségi nyugdíjjogosultság megszerzéséhez, amelynek összege a számítási alap vonatkozásában a munkavégzés részmunkaidős jellegére tekintettel szintén arányosan kisebb. Ebből következően a járulékfizetés tekintetében hosszabb, a munkaidejének csökkentett mértékével fordítottan arányos várakozási időt ír elő a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállaló számára olyan nyugdíjra vonatkozó jogosultság megszerzéséhez, amelynek összege részmunkaidejének arányára figyelemmel már közvetlenül és arányosan csökkentett.

17 A kérdést előterjesztő bíróság hozzáteszi, hogy az alapeljárás felperese esetében az LGSS hetedik kiegészítő rendelkezésének alkalmazása miatt 18 évnyi járulékfizetés a teljes munkaidő 10%-a után kevesebb mint 3 éves járulékfizetési időszaknak felel meg a nyugdíjjogosultság megszerzéséhez szükséges járulékfizetési időszak számítása szempontjából. Következésképpen az alapeljárás felperesének, amennyiben heti 4 órás részmunkaidős munkaszerződés keretében foglalkoztatják, 100 évet kellene dolgoznia ahhoz, hogy teljesítse a 15 éves minimális várakozási időt, amelynek révén havi 112,93 eurós öregségi nyugdíjra válhatna jogosulttá.

18 E körülmények között a Juzgado de lo Social de Barcelona felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Beletartozik-e a 97/81 irányelv 4. szakasza szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve által hivatkozott »munkafeltétel« fogalmába a spanyol szociális biztonsági rendszerben szabályozotthoz hasonló olyan járulékalapú öregségi nyugdíj, amely a munkavállaló szakmai pályafutása során általa, illetve érdekében teljesített járulékfizetéseken alapul?

2) Amennyiben a Bíróság igenlő választ ad az első kérdésre, és megállapítja, hogy a spanyol szociális biztonsági rendszerben szabályozotthoz hasonló járulékalapú öregségi nyugdíj a 97/81 irányelv 4. szakasza szerinti »munkafeltétel« fogalmába tartozik, úgy kell-e értelmezni a hátrányos megkülönböztetés tilalmának az említett szakaszban rögzített elvét, hogy annak érvényesülését akadályozza, illetve azzal ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely – az »időarányosság elvének« kétszeres alkalmazása következtében – a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók számára a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók tekintetében előírtakhoz képest arányosan hosszabb járulékfizetési időszakot ír elő, adott esetben olyan járulékalapú öregségi nyugdíjjogosultság megszerzése érdekében, amelynek összege a munkavállaló részmunkaidejének időtartamával arányosan van csökkentve?

3) Az előző kérdések kiegészítéseként, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának a 2006/54 irányelv 4. cikke – és az [EUMSZ 157. cikk] […] – szerinti elve által hivatkozott »díjazás […] vonatkozás[ai] és […] feltétel[ei]« egyikének tekinthető-e egy olyan, részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók öregségi nyugdíjával kapcsolatos járulékfizetési, hozzáférési és számítási rendszerre vonatkozó szabályozás, mint az – LGSS hetedik kiegészítő rendelkezésében rögzített – spanyol szabályozás?

4) Az előző kérdésekhez képest vagylagos módon, amennyiben a spanyol járulékalapú öregségi nyugdíj nem értelmezhető sem „»munkafeltételként«, sem »díjazásként«, úgy kell-e értelmezni a nemen alapuló közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés 79/7 irányelv 4. cikke szerinti tilalmát, hogy annak érvényesülését akadályozza, és azzal ellentétes az a nemzeti szabályozás,

amely – az »időarányosság elvének« kétszeres alkalmazása következtében – a részmunkaidőben foglalkoztatott (jelentős többségükben női) munkavállalók számára a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók tekintetében előírtakhoz képest arányosan hosszabb járulékfizetési időszakot ír elő, adott esetben olyan járulékalapú öregségi nyugdíjjogosultság megszerzése érdekében, amelynek összege a munkavállaló részmunkaidejének időtartamával arányosan van csökkentve?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Előzetes észrevételek

19 A kérdést előterjesztő bíróság kérdéseivel azon előzetes kérdésre vár választ, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló nyugellátás a keretmegállapodás 4. szakaszának, az EUMSZ 157. cikknek, és a 2006/54 irányelv 4. cikkének és/vagy a 79/7 irányelv 4. cikkének hatálya alá tartozik-e.

20 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 157. cikk (2) bekezdésének értelmében vett „díjazás" fogalmának hatálya alá tartoznak azok a nyugellátások, amelyek a munkavállaló és munkáltató közötti munkaviszonytól függnek, azok kivételével, amelyeket törvényen alapuló olyan rendszerből folyósítanak, amelynek finanszírozásához munkavállalók, munkáltatók és esetlegesen az állami szervek is hozzájárulnak olyan mértékben, amelyet nem annyira a munkáltató és a munkavállaló közötti munkaviszony, mint inkább szociálpolitikai megfontolások határoznak meg (lásd a C-395/08. és C-396/08. sz., Bruno és társai egyesített ügyekben 2010. június 10-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-5119. o.] 41. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Így e fogalom hatálya nem terjedhet ki az olyan szociális biztonsági rendszerekre vagy ellátásokra, mint amilyen az öregségi nyugdíj, amelyet közvetlenül törvény szabályoz kizárva mindennemű érdekegyeztetést az üzem vagy az érintett szakmai ágazat szintjén, és amely az általános munkavállalói kategóriák esetében kötelezően alkalmazandó (lásd a C-366/99. sz. Griesmar-ügyben 2001. november 29-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-9383. o.] 27. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

21 Ugyanígy a keretmegállapodás 4. szakaszának 1. pontja értelmében vett „munkafeltételek" fogalmába tartoznak azok a nyugellátások, amelyek a munkavállaló és a munkáltató közötti munkaviszonytól függnek, a társadalombiztosítás törvényen alapuló nyugellátásai kivételével, amelyek nem annyira a munkaviszonytól, mint inkább szociálpolitikai megfontolásoktól függnek (a fent hivatkozott Bruno és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 42. pontja).

22 Márpedig az alapügyben szereplőhöz hasonló, olyan nyugellátás, amely, ahogy arra a spanyol kormány is rámutat, a legáltalánosabb a spanyol jog által szabályozott nyugellátások között, látszólag – a jelen ítélet 20. és 21. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat szerint – nem annyira a munkavállaló és a munkáltató közötti munkaviszonytól, mint inkább szociálpolitikai megfontolásoktól függ, és amely ellátásra tehát az EUMSZ 157. cikk és a keretmegállapodás 4. szakasza nem alkalmazandó.

23 Kétségtelen, hogy a szociálpolitikai, államszervezési, erkölcsi, sőt akár a költségvetést is érintő megfontolások, amelyek valamely rendszer nemzeti jogalkotó által történő létrehozásában szerepet játszottak vagy szerepet játszhattak, nem érvényesülhetnek abban az esetben, ha a nyugdíj csak egy bizonyos munkavállalói kategóriát érint, ha az közvetlenül a letöltött szolgálati idő függvénye, és ha mértékét a munkavállaló utolsó fizetése alapján kell kiszámítani (a fent hivatkozott Bruno és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 47. pontja).

24 Ugyanakkor e három feltétel közül az első látszólag semmiképpen nem teljesült, mivel a Bíróság elé terjesztett iratanyag nem utal arra, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló nyugellátás csak egy bizonyos munkavállalói kategóriát érintene.

25 Következésképpen, ahogy az INSS, a spanyol és a belga kormány, valamint az Európai Bizottság helyesen állapítja meg, sem az EUMSZ 157. cikk, sem – következésképpen – a 2006/54 irányelv e rendelkezés végrehajtására irányuló 4. cikke, sem a keretmegállapodás 4. szakasza nem tekinthető alkalmazandónak az alapügyben szereplőhöz hasonló nyugellátásra.

26 Ezzel szemben egy ilyen nyugellátás a 79/9 irányelv hatálya alá tartozhat, mivel az ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében felsorolt kockázatok valamelyike – az időskor – elleni védelem törvényileg szabályozott rendszerének részét képezi, valamint közvetlenül és ténylegesen kapcsolódik az e kockázat elleni védelemhez (lásd ebben az értelemben a C-123/10. sz. Brachner-ügyben 2011. október 20-án hozott ítélet [EBHT 2011., I-10003. o.] 40. pontját).

27 E körülményekre tekintettel csak a negyedik kérdésre kell válaszolni.

A negyedik kérdésről

28 A kérdést előterjesztő bíróság negyedik kérdésével lényegében arra keres választ, hogy a 79/7 irányelv 4. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azzal, az alapügyben szóban forgóhoz hasonló körülmények között, ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely a részmunkaidőben foglalkoztatott – jelentős többségükben női – munkavállalók számára a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók tekintetében előírtakhoz képest arányosan hosszabb járulékfizetési időszakot ír elő, adott esetben olyan járulékalapú öregségi nyugdíjjogosultság megszerzése érdekében, amelynek összege a munkavállaló munkaidejének időtartamával arányosan van csökkentve.

29 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében a 79/9 irányelv 4. cikke szerinti közvetett hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha valamely, bár semlegesen megfogalmazott nemzeti intézkedés alkalmazása ténylegesen sokkal több nőt érint hátrányosan, mint férfit (lásd különösen a fent hivatkozott Brachner-ügyben hozott ítélet 56. pontját).

30 Márpedig, egyrészt ahogy az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból, valamint különösen a kérdést előterjesztő bíróság jelen ítélet 17. pontjában hivatkozott magyarázataiból kitűnik, az alapügyben szereplőhöz hasonló szabályozás hátrányosan érinti az olyan, részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalókat, akik, mint az alapeljárás felperese, hosszú időn keresztül csökkentett részmunkaidőben végeztek munkát, tekintve, hogy az öregségi nyugdíjjogosultság megszerzéséhez szükséges járulékfizetési időszak számítására alkalmazott módszer miatt e szabályozás gyakorlatilag teljesen kizárja e munkavállalókat az ilyen nyugellátásra való jogosultság megszerzésének lehetőségéből.

31 Másrészt a kérdést előterjesztő bíróság maga is megállapítja, hogy statisztikailag igazolt tény, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló szabályozás sokkal nagyobb arányban érinti a nőket, mint a férfiakat, tekintve, hogy Spanyolországban a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók legalább 80%-a nő.

32 Ebből következik, hogy egy ilyen szabályozás ellentétes a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésével, hacsak ezt az intézkedést nem igazolják olyan objektív tényezők, amelyek távol állnak a nemen alapuló hátrányos megkülönböztetéstől. Ez a helyzet akkor, ha a választott eszközök azon tagállam szociálpolitikájának törvényes célját szolgálják, amelynek jogszabályairól szó van, és e cél elérésére alkalmasak és ahhoz szükségesek (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Brachner-ügyben hozott ítélet 70. pontját).

33 Az INSS és a spanyol kormány úgy érvel, hogy a bizonyos ellátásokra való jogosultsághoz előírt bizonyos előzetes járulékfizetési időszakok teljesítésének kötelezettsége a nemzeti jogalkotó által követett általános szociálpolitikai cél kifejeződése, tekintve, hogy ez a kötelezettség alapvetően fontos a járulékalapú szociális biztonsági rendszerekben, többek között e rendszerek pénzügyi egyensúlyának biztosítása érdekében is.

34 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból is kitűnik, a részmunkaidőben foglalkoztatott érintett munkavállalók járulékfizetésének célja többek között a nyugdíjrendszer finanszírozása volt. Egyébiránt nem vitatott, hogy ha nyugdíjban részesülnének, annak összege munkaidejük időtartamával és a befizetett járulékokkal arányosan csökkentett mértékű lenne.

35 Márpedig, ahogy a belga kormány és a Bizottság helyesen állítja, a Bíróság elé terjesztett iratanyag alapján semmi nem enged arra következtetni, hogy – e körülmények között – az alapeljárás felpereséhez hasonló, részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalóknak az öregségi nyugdíjjogosultság megszerzésének minden lehetőségéből való kizárása ténylegesen szükséges intézkedés a járulékalapú szociális biztonsági rendszer fenntartására vonatkozó cél eléréséhez, amelyre az INSS és a spanyol kormány hivatkozik, és hogy ugyanezen cél nem lenne elérhető egyéb, ugyanezen munkavállalókra nézve kevésbé szigorú intézkedéssel.

36 Ezt az értelmezést nem befolyásolja az INSS és a spanyol kormány azon érve, amely szerint a jelen ítélet 14. és 15. pontjában felidézett két korrekciós intézkedés célja, hogy a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók számára megkönnyítse az öregségi nyugdíjjogosultság megszerzését. Nem tűnik úgy ugyanis, hogy e két korrekciós intézkedés bármilyen pozitív hatást is kifejtene az olyan részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók helyzetére, mint az alapeljárás felperese.

37 A spanyol kormány által a C-537/07. sz. Gómez-Limón Sánchez-Camacho ügyben 2009. július 16-án hozott ítéletre (EBHT 2007., I-6525. o.) tett hivatkozás kapcsán elegendő megjegyezni, hogy – amint arra a Bizottság helyesen rámutatott – ez az ítélet, amint az a 60. pontjából kiderül, a 79/7 irányelvvel kapcsolatban alapvetően annak 7. cikke (1) bekezdése b) pontjának értelmezésére irányul, amelynek értelmében a tagállamok az irányelv hatálya alól kizárhatják a munkavégzés gyermeknevelés miatti megszakításainak időszakai utáni, törvényes rendszerek címén járó szociális biztonsági ellátásokra való jogosultság megszerzését. Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nem derül ki, hogy e rendelkezés alkalmazandó lenne az alapügyre.

38 Következésképpen a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 79/7 irányelv 4. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal, az alapügyben szóban forgóhoz hasonló körülmények között, ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely a részmunkaidőben foglalkoztatott – jelentős többségükben női – munkavállalók számára a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók tekintetében előírtaknál arányosan hosszabb járulékfizetési időszakot ír elő, adott esetben olyan járulékalapú öregségi nyugdíjjogosultság megszerzése érdekében, amelynek összege a munkavállaló munkaidejének időtartamával arányosan van csökkentve.

A költségekről

39 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nyolcadik tanács) a következőképpen határozott:

A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv 4. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal, az alapügyben szóban forgóhoz hasonló körülmények között, ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely a részmunkaidőben foglalkoztatott – jelentős többségükben női – munkavállalók számára a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók

tekintetében előírtaknál arányosan hosszabb járulékfizetési időszakot ír elő, adott esetben olyan járulékalapú öregségi nyugdíjjogosultság megszerzése érdekében, amelynek összege a munkavállaló munkaidejének időtartamával arányosan van csökkentve.

Aláírások